

Marketingové strategie obchodu s uměním se zaměřením na současnou českou výtvarnou scénu

Mgr. et Mgr. Michaela Peško Banzetová

FaVU VUT v Brně, 2017

Oponentský posudek na disertační práci

Studijní obor: Výtvarná umění a umělecký provoz

Oponent: Prof. PaedDr. **Radek Horáček**, Ph.D.

Pracoviště: Katedra výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

Závěrečné řízení doktorského studia, do nějž Michaela Peško Banzetová prostřednictvím předloženého spisu vstupuje, lze v mnoha směrech označit jako velmi hodnotné, ba téměř příkladné završení všech součástí doktorského studia. Práce se celistvě a kvalitně zaměřuje na originálně vymezenou aktuální problematiku, která v českém prostředí dosud není uceleně odborně zpracována. Jde tedy o výrazně přínosný text. Autorka navíc svůj výzkum závažných dílčích aspektů sledované problematiky již zveřejnila v monografické knižní publikaci, publikovala odborné studie v recenzovaném tisku, ale také se sama svou vlastní profesí i dalšími osobními aktivitami v uměleckém provozu angažuje. Předložený text splňuje všechna potřebná kritéria pro odborný výzkumný spis a navíc – v době, kdy se bohužel stále častěji setkáváme v okruhu doktorských studií s texty jazykově i odborně problematickými – píše svou práci kvalitním a kultivovaným jazykem.

Protože obchod se současným českým výtvarným uměním, což je okruh hlavního zájmu předkládaného spisu, se v závislosti na ekonomické a politické souvislosti naší republiky rozvíjí teprve krátce, postrádáme v této oblasti odpovídající odbornou reflexi. V tomto směru spis Michaely Peško Banzetové představuje výtečnou volbu důležité tematiky, navíc přesně v dimenzích dlouhodobého odborného zaměření doktorského studijního programu FaVU VUT v Brně. Stanovené cíle jsou v odpovídající výzkumné struktuře naplněny, jednotlivé kapitoly logicky vedou čtenáře od vymezení terminologie a výzkumných záměrů přes historické souvislosti a teoretické zázemí až k aktuální situaci a informacím z bezprostředně současného uměleckého provozu. V hlavní části, v níž jsou pojednávány marketingové strategie, volí autorka opět ucelenou strukturu kritérií a sleduje vzájemné souvislosti mezi jednotlivými dílčími aspekty. Ocenit je třeba velmi funkční propojení informací a teoretických tezí z dobře zvolené aktuální literatury s osobně získanými zkušenostmi a informacemi od galeristů, obchodníků s uměním i umělců. V jednotlivých okruzích se autorka snaží tematiku uzavřít shrnujícím zobecněním a vedle typologicky vybraných hlavních informací a příkladů z praxe pracuje i s různými důležitými a dosud méně známými detaily (např. na str. 25 – aukce mladých umělců v Galerii Kotelna). Souhrnně tedy můžeme konstatovat, že byla předložena velmi kvalitní disertační práce.

Úkolem oponenta však není sestavování pochvalných formulací, ale prověření, jak důkladně a jak hodnotně je zvolená tematika zpracována. U takto vyzrálé práce však následující otázky či kritická upozornění je třeba považovat nikoli za oponentskou kritiku či za výhrady, ale spíše za dílčí podněty k pozornější formulaci či opravě drobných nepřesností.

Celkově se jeví, že první tři kapitoly jsou velmi kvalitně zpracovány a prošly i pečlivou detailní korekturou, teprve v dalších částech textu se výjimečně objeví nějaká neopravená drobnost. Dílčím problémem může být způsob, jakým se autorka odvolává na svou knihu rozhovorů – často tak činí jen v tak minimálním náznaku, že téměř „marketingově“ nutí čtenáře, aby si citovanou publikaci pořídil pro upřesnění uváděných, resp. pouze naznačovaných souvislostí. Také je tu proporční otázka, zda rozhovory s galeristy a lidmi, kteří se v oblasti prodeje umění angažují, nemají poněkud „nadměrný“ prostor ve srovnání se poznatky a závěry z odborné literatury či z různých teoretických hodnotících textů. Někdy je odkazů na osobní poznámky galeristů až příliš, v příloze předložený rozhovor pak zůstává poněkud na povrchu a k samotnému spisu mnoho podstatných doplnění, příkladů či objevných závěrů nepřináší. V kapitole zaměřené na historii, kde jsou například poznámky o prodejní galerii Dílo, patrně trochu postrádáme úvahu či informaci o situaci mezi válkami, kdy se v Evropě začíná spolu s nástupem avantgard rozvíjet život soukromých galerií (Daniel-Henry Kahnweiler aj.), zatímco v českém prostředí tato součást uměleckého provozu spíše chybí. V dílčí kapitole „2.2. Současný umělecký trh v Čechách. Účastníci, struktura“ je řada pojmů jen naznačena či vyjmenována bez hlubší interpretace či výrazných příkladů („s. 51 Hybridní galerie...“). V kontextu jinak velmi pečlivě formulovaného spisu se tak mnohé teze jeví jen jako určité „prohlášení“ či schematické heslo bez hlubšího odůvodnění. Například osobní autorské poznámky na str. 62 je rozhodně třeba ocenit jako snahu o vyjádření vlastního hodnotícího stanoviska, ale současně právě u nich postrádáme uvedení, srovnání a interpretování nějakých dobře zvolených příkladů. Autorka zde mj. opakovaně přisuzuje umění „status výjimečnosti“, což v jistém směru vyznívá jako nelogický protiklad k celkovému výkladu, jenž nás ubezpečuje, jak přirozenou a logickou součástí uměleckého provozu je umělecký trh, a jak samotné umění patřilo a patří k životu společnosti.

Z pohledu oponenta je asi nejzávažnějším problémem předloženého spisu formulace kapitoly nazvané „Závěr“ (s. 132-136). Namísto shrnujících teoretických tezí, které výzkum i popsané případové studie vyhodnocují a uzavírají, případně předkládají čtenáři i navazující otazníky k dalším úvahám, zde nacházíme jen něco jako „rozšířené résumé“, tedy pouze konstatující přehledné popsání toho, o čem jednotlivé kapitoly pojednávají. Při závažnosti sledované tematiky a rozsahu absolvovaného výzkumu a shromáždění zkušeností je to poněkud málo – což je skutečně škoda.

Po formální stránce je třeba ocenit umírněné grafické zpracování (přestože od autora „sazby“ bychom patrně mohli s jistou obavou (!) očekávat třeba i překvapivé inovační kroky), z hlediska jazykových kvalit pak znovu musíme ocenit kultivovaný a vyspělý text. Přesto je třeba upozornit na několik neopravených detailů, například na výrazy, které trochu vybočují z neutrální formy odborného jazyka („rozklíčovat“ s. 8, „vydefinovaná“ s. 27), drobné překlepy („kratiny“ místo „krajiny“ s. 50, „Sothebye's“ s. 63), ale také některé gramatické prohřešky („Svou nemalou roly hrají...” s. 128). Výjimečně se objevují některé nesprávně významově použité výrazy – např. na str. 75 „galerie... nemají existencionální potřebu prodeje...“, na str. 131 „práce galeristy...

vyžaduje jistý tip osobního přístupu". Na str. 59 pak nacházíme poněkud neupřesněný odkaz na nějakou „studii“, která ale není uvedena v seznamu literatury. V kvalitní práci ale není třeba zdůrazňovat drobná nedorozumění – spíše se zde snažíme poukázat na některé jevy, které by před případným publikováním bylo vhod revidovat.

Závěry:

Disertační práce, kterou předkládá Michaela Peško Banzetová, je v teoretické i metodologické rovině standardně a kvalitně zpracovaným odborným spisem, který se opírá o vhodně vybranou a aktuální oborovou literaturu a je doprovázen dalšími hodnotnými aktivitami. **Předložená práce splňuje všechny podmínky kladené na závěrečný spis doktorského studijního programu, splňuje podmínky kladené na doktorské řízení a prokazuje schopnost samostatné tvůrčí odborné práce. Doporučuji proto postoupení předložené práce k obhajobě, a v případě úspěšného obhájení i udělení titulu Ph.D.**

Návrh témat k diskusi při obhajobě:

1. Lze uvažovat o nějakých konkrétních příčinách, proč v meziválečném období v českém prostředí postrádáme nástup soukromých galerií?
2. Mohla by publikace The Art Market 2017 Američanky Clare McAndrew (nebo dřívější publikace této autorky) přinést pro předložený spis nějaké obohacující informace, teze či interpretace?

V Brně 3. 9. 2017

dr. Radek Horáček